

PM 2014:27 RI (Dnr 006-1494/2013)

Anmälan av svar på remiss Report following a Congress Monitoring visit to Sweden (23-25 september 2013)

Remiss från Congress of Local and Regional Authorities of the Council of Europe

Borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.
Anmälan av svar på remissen ”Report following a Congress Monitoring Mission to Sweden (23-25 september 2013)” godkänns.

Föredragande borgarrådet Sten Nordin anför följande.

Ärendet

Europarådets kongress för lokala och regionala organ (*Congress of Local and Regional Authorities of the Council of Europe, CLRAE*) övervakar kontinuerligt implementeringen och efterlevnaden av den europeiska konventionen om kommunal självstyrelse (*European Charter of Local Self-Government*). Sverige övervakades senast år 2005 och var föremål för en ny övervakning under år 2013. Kongressen har tagit fram ett utkast till rapport om det svenska genomförandet av självstyrelsekonventionen.

Beredning

Ärendet har beretts av stadsledningskontoret.

Mina synpunkter

Jag föreslår att borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

Anmälan av svar på remissen ”Report following a Congress Monitoring Mission to Sweden (23-25 september 2013)” godkänns.

Stockholm den 5 februari 2014

STEN NORDIN

Bilaga

Local and regional democracy in Sweden

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Miljöpartiet avstår från att delta i beslutet.

Kommunstyrelsen

Miljöpartiet avstår från att delta i beslutet.

Remissammanställning

Ärendet

Europarådets kongress för lokala och regionala organ har remitterat ett utkast till rapport om Sveriges tillämpning av den europeiska konventionen om kommunal självstyrelse till Stockholms stad för yttrande. Utkastet till rapport har tagits fram efter det övervakningsbesök kongressen gjorde i Sverige den 23-25 september 2013. Under övervakningsbesöket i Sverige träffade kongressens rapportörer, Luzette Wagenaar-Kroon, borgmästare i nederländska Waterland, och Gudrun Mosler-Törnström, vice ordförande i österrikiska Salzburgs delstatsparlament, bland annat finansborgarrådet och kommunfullmäktiges ordförande. Inför besöket skickade CLRAE ett stort antal frågor om det svenska genomförandet av självstyrelsekonventionen till staden. Staden besvarade dessa frågor genom svarsskrivelser från finansborgarrådet och kommunfullmäktige ordförande av den 3 oktober 2013 (båda med dnr 006-1494/2013).

Den europeiska konventionen om kommunal självstyrelse antogs av Europarådet 1985 och ratificerades av Sverige 1989. Konventionen är folkrättsligt bindande men saknar sanktionssystem. Högsta domstolen har konstaterat att konventionen inte utgör direkt tillämplig rätt i Sverige. Det är den svenska riksdagen som i en politisk bedömning avgör om ett visst förslag till lagstiftning strider mot konventionens bestämmelser. I konventionen fastslås vissa grundläggande principer för staternas förhållande till kommunerna. Konventionen innehåller tio huvudartiklar (artikel 2-11):

- Artikel 2 ger uttryck för att principen om kommunal självstyrelse bör vara inskriven i grundlagen.
- Artikel 3 slår fast att kommunerna ska ha rätt att inom lagens gränser självständigt reglera och sköta en väsentlig del av de offentliga angelägenheterna i den lokala befolkningens intresse.
- Artikel 4 innehåller krav på att de kommunala befogenheterna i princip ska vara lagstadgade och att kommunerna ska ges tillfälle att yttra sig i alla frågor som direkt berör dem.
- Artikel 5 slår fast att ändringar i den kommunala indelningen inte får göras utan föregående samråd med de kommuner som berörs.
- Artikel 6 fastslår att kommunerna ska kunna bestämma om sin inre organisation för att anpassa den till de lokala behoven och säkerställa en effektiv förvaltning.
- Artikel 7 innehåller krav på de förtroendevaldas arbetsvillkor.
- Artikel 8 behandlar administrativ tillsyn över kommunerna.
- Artikel 9 slår fast att kommunerna inom ramen för den nationella ekonomiska politiken ska ha rätt till egna tillräckliga ekonomiska resurser som ska motsvara de uppgifter som tilldelas dem.
- Artikel 10 behandlar kommunernas rätt att samarbeta och bilda sammanslutningar.

- Artikel 11 slår fast att kommunerna ska ha rätt att anlita ett s.k. judiciellt förfarande för att säkerställa ett fritt utövande av sina befogenheter och respekt för principerna om kommunal självstyrelse.

CLRAE övervakar kontinuerligt implementeringen och efterlevnaden av självstyrelsekonventionen. Sverige övervakades senast år 2005. Varje land övervakas av två rapportörer som utses bland kongressens ledamöter, dvs. folkvalda kommun- och regionpolitiker från olika medlemsländer. Rapportörernas övervakningsrapport stäms av med de personer man intervjuat och diskuteras och beslutas därefter av kongressen i plenum. Plenarmötets behandling av rapporten om Sverige beräknas ske i mars 2014. Rekommendationerna skickas därefter av kongressen till Europarådets ministerkommitté och parlamentarikerförsamling. Ministerkommittén beslutar om att sända rekommendationerna till den berörda staten. Den svenska regeringen ska vara beredd att muntligt inför kongressen redogöra för hur den följt upp rekommendationerna. Det kan ske tidigast ett år efter beslutet i kongressens plenar.

CLRAE:s rapportörer anser i sitt utkast till övervakningsrapport om den svenska tillämpningen av självstyrelsekonventionen att Sverige i stort uppfyller sina åtaganden i enlighet med självstyrelsekonventionen. Kongressen välkomnar i synnerhet de framsteg som skett när det gäller självstyrelsens grundlagsskydd till följd av översynen av regeringsformen år 2011.

Kongressens rapportörer menar dock att det finns utrymme att ytterligare stärka den svenska lokala självstyrelsen och lyfter bland annat följande rekommendationer:

- Ett formaliserat samrådsförfarande mellan staten och kommunsektorn bör inrättas och kommuner bör ges vetorätt mot statliga beslut som inskränker den lokala självstyrelsen.
- Riktlinjer bör tas fram för att säkra genomförandet av den nya proportionalitetsprincipen i 14 kap. 3 § i regeringsformen ("En inskränkning i den kommunala självstyrelsen bör inte gå utöver vad som är nödvändigt med hänsyn till de ändamål som har föranlett den.")
- Kommunsektorn bör involveras i riksdagens granskning av huruvida förslag till EU-lagstiftningsakter ligger i linje med subsidiaritetsprincipen.
- Generella statsbidrag bör ersätta öronmärkta statsbidrag. De generella statsbidragen bör indexerats och ta hänsyn till demografiska förändringar.
- Skatteutjämningsystemet bör fortsätta att ses över. I det sammanhanget bör bland annat det nuvarande systemets bristande tillväxtincitament beaktas.
- Statens möjlighet att sätta ett tak för kommunernas skatteuttag bör begränsas.
- Regeringen bör överväga att ge ansvar för regional utveckling till landstingen, samt att slå samman landsting och regioner till större geografiska enheter.

Stockholms stad behandlas specifikt i olika delar av rapporten. Valresultatet i Stockholms kommunalval 2010 nämns i punkt 25, stadens synpunkter på skatteutjämningsystemet lyfts i punkt 50 och stadens politiska system avhandlas i punkt 51-54 och punkt 84. Stadens avsikt att ta fram riktlinjer för resultatutjämningsreserver nämns i punkt 97. I en bilaga till rapporten lyfts, som ett

föregångsexempel, stadens strategiska arbete mot diskriminering och för minoritetsspråkens rättigheter.

Beredning

Ärendet har beretts av stadsledningskontoret.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 17 december 2014 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret välkomnar utkastet till övervakningsrapport och särskilt att kongressen betonar vikten av att beakta den menliga påverkan dagens kommunala skatteutjämningsystem har på ökad ekonomisk tillväxt.

När det gäller kongressens rekommendation om att regeringen bör överväga att ge ansvar för regional utveckling till landstingen, samt att slå samman landsting och regioner till större geografiska enheter vill stadsledningskontoret understryka det påpekande som görs i rapportens punkt 52 om att staden bejakar en asymmetri i samhällsorganisationen som tar hänsyn till olika regioners särskilda förutsättningar. Den ansvarsfördelning som finns mellan Stockholms läns kommuner, landsting och länsstyrelse bedöms i allt väsentligt fungera väl.

Stadsledningskontoret hänvisar i övrigt till de Stockholmsspecifika tekniska ändringsförslag som ges direkt i utkastet till kongressens övervakningsrapport.

Stadsledningskontoret föreslår att remissen av ”Report following a Congress Monitoring Mission to Sweden (23-25 september 2013)” anses besvarad med hänvisning till detta tjänsteutlåtande.